

Repülni tilos

Martine Letterie

Translator: Orsolya Varga

Jön a cirkusz!

1939 AUGUSZTUS

– Hahó, itt vagyok! – Flóri orrát a galambketrec dróthálójához nyomja. Pont befér a huzalszövet egyik hézagába. A száját egy másik nyílásba csücsöríti. Így beszélget a galambokkal. Igaz, nem válaszolnak, de mindig nagyon figyelmesen hallgatják. – Megérkeztek a cirkuszosok a faluba! Máriusz látta ebédszünetben, hazafelé a gyárból. Mindjárt megnézzük Ágicával, ha befejezte a mosogatást.

Kornélia halkan turbékolva lépeget a ketrecben. Flóri szerint ő a legszebb galamb, talán a legkedvesebb is. Szinte teljesen fehér. Itt-ott sötét foltok tarkítják, a farktolla pedig sötétszürke.

– Nemsokára ti is láthatjátok a kocsikat, ha Máriusz kienged titeket vacsorára.

Kornélia megtorpan, Flórirra pillant és bólint. Látjátok, megértik a kislányt! Ágica kineveti Flórit, amikor a galambokról mesél, holott nem is tud róluk semmit.

– Gyere, Flóri, indulunk! – Nővére a konyhaajtóban áll. Nagy köztük a korkülönbség, Ágica most járta ki az általános iskolát, Flóri még óvodás. Ágica néha már egészen felnőttnek tűnik.

– Viszlát! – köszön el Flóri Kornéliától, majd a kertkapuhoz szalad. Ágica kézen fogja, és magával vonja. A kapun át ki az utcára, a piac felé! Facipőik csattognak az utca vörös kövezetén. Az utóbbi napok hősége megrekedt a házak között, Flóri tenyere Ágicáéhoz ragad, de se baj. Flóri észrevette, hogy kéz a kézben sebesebben futnak, mint egyedül.

Csak a piactéren állnak meg. A magas fák lombja alatt épült fel a vidámpark. Már áll a hatalmas ringlispil és a kötélhúzó sátor. A céllövöldét épp most állítják össze. Arany napfoltok táncolnak a levelek között.

– Nézd csak, ott a körhinta! – mutatja Flóri. Vágyakozva nézi az állatokat, a csillogó autókat, a hintókat és a tűzoltókocsit. Estetalán felülhet arra a pompás fehér pacira. Egész teste libabőrös lesz a gondolatra.

Ágica magával húzza. – Odasüss! – mutat egy hatalmas lakókocsira. Mellette teherautók állnak, a tér közepén félmeztelen férfiak sürgölődnek egy hatalmas kék-fehér csíkos sátor felállításával.

Kiáltásuk messzire hallatszik.

A mező szélén sötétvörös kocsik állnak, ráccsal körbekerítve. Flórinak eláll a lélegzete. Közelebb húzódik Ágicához. A kocsikban vadállatok laknak!

Cikkcakkban elhaladnak a sátorépítők mellett, és az állatos kocsikhoz sétálnak. A férfiak egyre hangosabban kiabálnak, de Flóri nem érti őket.

– Mit mondanak? Hozzánk beszélnek? – kérdezi.

– Nem hiszem – feleli Ágica. – Máriusz azt mondja, Lengyelországból és Németországból jöttek, vagyis más nyelveket beszélnek. Lehet, hogy nem értik egymást rendesen.

Az első kocsitól biztonságos távolságra megállnak. Meleg állatszag csapja meg az orrukat. A rács mögött egy oroszlán szunyókál a szalmán. Pompás sörénnyel keretezett feje kinyújtott mellső lábain nyugszik. Közben gyerekek gyűlnek Flóri és Ágica köré, szótlánul bámulják a vadállatot. Ekkor az oroszlán felszegezi a fejét és egyenesen Flórirra emeli tekintetét. A kislánynak egy pillanatra eláll a

lélegzete, és a biztonság kedvéért hátralép. Az oroszlán akkorát ásít, hogy Flóri egyenesen a torkába lát.

A gyerekek megkönnyebbülten felnevetnek, Flóri azonban csak az oroszlán tekintetére gondol. Az állat őt szemelte ki. Ágica hirtelen megrántja a karját. – Flór! Gyere, menjünk! – Csak ekkor jut el a füléig a lárma. Hátrafordul. A férfiak csúnyán összeverekedtek. Ordibálnak, püfölik egymást.

Ágica elereszti Flóri kezét és eliramodik. Visszaszalad a piacra. Flóri az ijedtségtől moccanni sem bír. Nem tudja, mi a rémisztőbb: az oroszlán, vagy a verekedő emberek látványa.

Nyílik a téren álló lakókocsi ajtaja, egy férfi viharzik ki rajta. – Teljesen elment az eszük? – kiáltja a verekedőknek. – Azonnal hagyják abba! Mindannyian ki vannak rúgva!

Egyszerre Ágica ismét Flóri orra előtt áll. – Gyere! Hol voltál eddig?

Amint visszaértek biztonságos kertjükbe, Flóri egy hokedlire telepszik a galambketrec előtt. Átfúrja orrát a dróthálón és tekintetével Kornéliát keresi. A galamb a rekeszében alszik, akárcsak társai többsége. Biztosan túl nagy a hőség ahhoz, hogy tevékenyen töltsék a napot. Egy felröppenő galamb szárnyainak verdesése, az utolsó gabonaszemek felcsippentése az etetővályúból, a halk turbékolás... A szelíd hangok kiűzik Flóri fejéből a nyomasztó gondolatokat. Itt mindig minden a megszokott kerékvágásban folyik, itt senki sem veszekszik.

Még ott ücsörög, amikor papa és Máriusz késő délután hazaérnek és szokásuk szerint elsőként a galambketrechez vezet az útjuk. Mama sietve követi őket a kerti ösvényen. Ez viszont nem megszokott. Kezét terebélyes hasán feszülő kötényébe törli.

– Hallottátok? És pont a mi falunkban! – mondja. – Flóri teljesen kiborult.

Máriuszhoz fordul. – Talán te fel tudod vidítani.

A fiú hátrasimítja kakastaréját és Flóri mellé guggol.

– Mi történt?

Flóri elmeséli az oroszlánt meg az egymást tángáló férfiakat.

Máriusz átkarolja. – Jaj, de lehangoló!

Papa hátrébb tolja fején a sapkát. – A gyárban is arról beszélnek, hogy a német meg a lengyel cirkuszi munkások egymásnak estek. Az országaik egymással torzsalkodnak, olyan csúnyán, hogy talán háború lesz belőle. Emiatt veszekedtek. De ne aggódj. A cirkuszigazgató mindet elbocsátotta.

– Háború? – Flóri rémülten pillant Máriuszra. – Nálunk is lesz?

Mama csípőre teszi a kezét, sötét szeme mérgesen csillog. – Persze, hogy nem! Nem mehet el teljesen az eszük!

Flóri megkönnyebbülten sóhajt fel. Ha a mama mondja... Ő mindig mindent tud.

Máriusz felegyenesedik, és felhúzza Flórit is.

– Gyere, itt az ideje, hogy kiengedjük a galambokat! – kacsint rá. – Ma te nyithatod ki a dúcot!

A verseny

Júliusz a galambdúc legfelső gerendáján csücsül. Onnan nyílik a legjobb kilátás: láthatja az emberek házát. A ketrecben porszemek lebegnek a késő délutáni napfényben.

– Apa! – landol mellett August. Zöld-lila nyaktollai csillognak. Világosszürke szárnyait sötét foltok tarkítják. – Mesélj még a röpversenyről, apa. Tudod, mennyire szeretjük!

Repülési verseny... Júliusz szíve megdobb. Megrázza tollait, tekintete körbejár a galambházon. A fiatal madarak a közelében kerestek helyet. Feszült turbékolás tölti be a teret.

– Meséltem már, amikor Bordeaux-ból repültem haza? – kérdezi Júliusz. Auguszt tekintetéből kiolvassa, hogy a válasz 'igen'. De mit számít? Élete egyik legizgalmasabb repülése volt.

– A Sapkás akkor még fiatal volt és erős, tökéletesen megértette, mit várunk el tőle. – Júliusz egy pillanatra elhallgatott. Az utóbbi időben emberüknek kezdett fogyni az ereje. Válla kissé meggörnyedt, a haja őszül... Lassabban reagál, mint azelőtt. Mégis nehéz megválni tőle ennyi év hű szolgálat után.

– A versenyek mindig a galambegyesület klubhelyiségében kezdődtek. Ott az embereink speciális kosarakba helyeztek minket, minden galamb külön rekeszt kapott. Ebben szállítottak a rajtponthez. Onnan kellett minél sebesebben hazarepülnünk. Minden egyes beérkező galambbal a saját embere vágatott a klubépületbe, hogy rögzítsék a célidőt. Így látható volt, ki a győztes. Persze fölöslegesen csinálták. Hiszen mi már rég tudtuk.

Szóval, Alfonzzal akkor is résztvettünk a versenyen, nem csoda, hiszen mi voltunk a dúcbajnokok.

– Júliusz felsóhajt. Még mindig hiányzik a régi cimborája. – Igyekeztünk egymás mellé kerülni. A galambemberek teherautót béreltek az egyesület kosarai számára. Miután a Sapkás óvatosan a furgonba helyezte a kosarunkat, azt suttogta: – Csak ügyesen! – Attól a pillanattól fogva magunkra maradtunk. Más kosarakat pakoltak mellénk, aztán bezárult a teherautó ajtaja. Felbőgött a motor, a járgány megremegett, majd zötyögve elindult. Kezdetét vette az utazás. A legközelebbi nagyváros állomásán a kosarainkat vonatkocsikba rakodták át. Szerintem legalább ezren voltunk galambok. A koromsötét vagonban megpróbáltam elaludni, hogy kipihenjem magam a versenyre. De nem ment/sikerült. A vonat nagy lármával robogott a síneken, és rettentően rázott, csoda, hogy nem kaptam hányingert. A fiataloknak, akik először repültek, az izgatottságtól be nem állt a szájuk. Az alváshiány miatt aztán egyikük sem teljesített jól. Tanuljatok belőle, ha egyszer ti is versenyezni fogtok. –

Júliusz a torkát köszörüli. Az ifjú galambok visszafojtott lélegzettel hallgatják.

– Egész éjjel utaztunk. Amikor a vonat végül megállt és kinyílt az ajtaja, sütött a nap. Az egyesületek kosarait egyesével kirakodták és felnyitották az induláshoz.

Alfonzzal a lehető legmasabbra szálltunk, hogy átlássuk a terepet és meghatározhassuk az irányt. Tudjátok, ugye, hogy a galambok beépített iránytűvel születnek, melynek segítségével mindig haza tudnak repülni?

Júliusz körbepillant, az ifjú galambok helyeslőn búgnak.

– Hátszéllel és tűző napban repültünk. Kívánni sem lehetett volna szebb időt. Alfonzzal stabil tempóban megindultunk észak felé. Jók voltunk hosszú távon; tudtuk, hogy tartalékolni kell az energiáinkat. Azok a fiatalok viszont... Izgága, cserfes népség, azonnal veszettül verdesni kezdtek a szárnyaikkal. Elhúztak mellettünk, épp, hogy ki nem röhögtek minket. – Júliusz a fejét csóválja. – Emlékszem, hogy Alfonz rám kacsintott. Mi bölcsebbek voltunk... A verseny első része remekül ment. Útközben csodálatos galambdúcokat láttunk, amelyeneket az emberek réges-régen építettek délen. Szinte kastélynak tűntek. A mi galambházunk nem versenyezhetett velük. Hát igen, azok a galambok bezzeg megengedhették maguknak, hogy gazdag embereket tartsanak.

Egy nagyváros közelében hatalmas viharba keveredtünk. Villámlott és mennydörgött; valóságos hurrikán tombolt. Egy heves széllelés elsodorta Alfonzot. Hallottam, ahogy kiáltozik. Sosem láttam többé.

Egy magas emberház tetőteraszán landoltam. A kémény tövében vártam, míg elül a vihar. Közben megjavult az iránytűm. Szerencse, hiszen nagy viharok közepette végleg el tud romolni. Attól tartok, Alfonz esetében ez történhetett.

– És aztán? – kérdezi egy fiatal galambhölgy bájosan pislogva. – Még volt esélye, hogy megnyerje

a versenyt?

A távolban Júliusz felesége, Kornélia figyelmeztető bűgása hallatszik. Nem szereti, ha galamblányok flörtölnek a férjével, Júliusz-t azonban mintha hájjal kenetnék.

– Hogyne, hogyne! Hiszen mindenki viharba került. Nem csak Alfonz nem érkezett haza... Mihelyst elült a szél, stabil szárnycsapásokkal, nyílegyenesen hazarepültem. Sapkás a ketrec előtt várt rám. Amint landoltam, máris az egyesület épületébe szaladt velem. Még sosem futott ilyen sebesen. Gyűrűstől bedugta a lábamat az időmérőbe, én blokkoltam be elsőként. Így nyertem meg a kupát! Az ifjú galambok egymást túlharsogva bűgnak. – Milyen ügyes, fantasztikus! Maga egy hős, Júliusz!

– Hallottam, hogy az emberek a szezon végén galambpartikat rendeztek – mondja a galambhölgy, de Juliusz úgy tesz, mintha nem hallaná. Nem szereti, ha arra a partira emlékeztetik.

– Mindannyian örülnénk, ha újra kezdődne a versenyrepülés – fordul Augustz az apjához. – Túl sokat vesztegelünk itthon az utóbbi időben. A bezártság senkinek sem tesz jót.

Júliusz tökéletesen egyetért. – Tudod, hogy mióta Sapka elveszítette az állását, nincs rá pénz.

– Hiszen egy ideje újra dolgozik! – veti ellen Augustz. – Semmi sem akadályozza.

– Reménykedjünk abban, hogy így fog dönteni – rikoltja Kornélia a túloldalaról. – Lehet, hogy Kakastaréjt, a fiát meg tudjuk győzni. Vagy a kislányt. Senki sem hallgat minket olyan figyelmesen, mint ő.

A behívó

Elfogyott a kenyér, a székeket mindenki hátratulja, csikorgás, kiabálás.. Albert, Flóri legkisebb öccse sírva fakad. Leesik egy tányér, szilánkok röpködnek a levegőben. Flóri befogja a fülét. – Gyere! – szól hozzá Máriusz. – Behívjuk a galambokat. – Flóri lecsúszik a sámlijáról. Követi Máriuszt, ki a szobából, a konyhán át a kertbe.

Amint becsukja maga mögött a konyhaajtót, hirtelen a távolba vész a ház lármája. Fapapucsába bújik és a kerti ösvényen a galambdúc felé igyekszik. Balra a tyúkól, előtte a kertben a kelkáposzta, a lila- és fehérkáposzta télire, az ösvénytől jobbra a nemrég vetett fejes saláta zsendül. Távolabb a felásott föld gondosan elgereblyézve. Mama a céklát, a lóbabot és a zöldbabot már korábban befőzte. A galambdúc és a ház között almafa áll. Ha nemsokára megérik az alma, Flóri segíthet almapürét készíteni. Papa tökéletesen illeszkedő fapadot épített az almafa köré. Flóri megkerüli a fát, miközben kezével végigsímítja a padot. Máriusz türelmesen várja őt a galambdúc előtt, majd kinyitja az ajtót a kislánynak. – Megtöltöd az etetővályút? Én meg hozok vizet – mondja.

Így tesznek minden nap.

– Így hozzád szoknak a galambok, arra az esetre, ha egyszer nem leszek itt – mondta Máriusz, amikor Flóri először segített neki. Kedves a bátyjától, de miért gondolja, hogy egyszer nem lesz itt? Hiszen mindig itt van.

Flóri pontosan tudja a dolgát. Elveszi a táppal teli edényt Máriusztól, és gondosan belerázza a gabonaszemeket a helyiség közepén álló, hosszúkás vályúba. Máriusz leveszi a hátsó falra szerelt polcról az öntözőkannát, és feltölti a vizes tálat. Flóri még nem éri el, és a kis platót sem, ahová a galambok leszállnak.

– Felemeljelek?

Máriusz a derekánál fogva a magasba lendíti a kislányt. Flóri először a tállal babrál, aztán eleséget szór a platóra.

– Gyertek! – kiáltja.

Hívásra azonban semmi szükség. A galambok pontosan tudják, hány óra. Egyesével érkeznek a kisablakhoz, aztán berepülnek a dúcba. Máriusz mozdulatlanul áll; Flóri lába az ajtófélfán, orra a plató magasságában. Kinyújtja a karját, kezében magvak maradéka. Kornélia először a fejére száll, aztán a karjára.

– Csiklandoz! – kuncog Flóri, amikor Kornélia felcsipegeti kezéből a gabonaszemeket. Gyengéden megsimogatja fehér tollait. – Ugye, milyen szép? – suttogja Máriusznak.

Együtt számolják az egyesével betérő galambokat.

– Szerintem mindenki itt van – állapítja meg Máriusz. Flóri bólínt, majd becsukja a tetőablakot.

– Jó éjszakát! – köszön el Flóri a galamboktól, majd a bátyja után indul a kertbe. Ő zárhatja be a ketrecet.

Pontosan úgy, mint mindig.

Máriusz leül a padra az almafa alá, és maga mellé ülteti Flórit. – Maradj még egy picit. El kell mondanom valamit, de ne ijedj meg.

Flóri megborzong. Biztosan valami rossz dolog történt.

– Emlékszel, hogy civakodtak tegnap egymással a cirkuszi dolgozók?

Persze, hogy emlékszik. Nem is tudott aludni az éjjel.

Mindenki erről beszélt a faluban, amikor a búcsúba igyekeztek. A férfiak Hitlerről, Németország rémisztővezetőjéről vitáztak. Hitler még több országvezetője szeretne lenni, ezért mindenütt egymásnak esnek az emberek. Háború lesz.

– A kormányunk aggódik – mondja Máriusz. – Ezért mindenkit behívnak katonának. Ez azt jelenti, hogy kaszárnnyában kell lakniuk, és ott gyakorlatoznak arra az esetre, ha háború lesz.

– De mama azt mondja, nálunk nem lesz háború! – Flóri maga is hallja, hogy megremeg a hangja.

Máriusz finoman megveregeti a kislány lábát. – A mamának igaza van. De fő a biztonság. – Aztán hozzát teszi: – Ami viszont nyugtalanító: papa kapott egy levelet, hogy be kell vonulnia.

– Papa? – Flórinak megborsózik a háta. – De hiszen ő szivarokat készít a gyárban! Nem katona!

Máriusz felsóhajt. – De igen. Tizenkilencéves korában lett az. A kormány annak idején kisorsolta, ki megy katonai képzésre, és ő húzta a rövidebbet. Azóta bármikor behívhatják, ha a kormánynak szüksége van rá. Ez jött el most.

Flóri arcán könnyek csorognak, egész testében reszket. Máriusz átkarolja. – Biztosan csak rövid ideig tart. És persze nem lesz háború. A mama mondja, és neki mindig igaza van.

Ez segít. Máriusz gyűrött zsebkendőt húz elő a zsebéből, és letörli húga könnyeit. – Bátorság, hugica! A mamának van elég gondja. Nincs szüksége még egy búval bélelt Flórira is.

Flóri bólínt, és mélyet sóhajt. Igaz. Mamának nyolc gyerekről kell gondoskodnia és még a hasában is van egy.

– Bátor leszek – mondja. – És segítek a mamának.

Kész a terv!

Az éjszaka közepén Flóri felriad. Megszületett fejében a terv. Elhussan szeméből az álom. Felül az ágyban, hallgatja az ikrek, Dina és Lina szuszogását, velük osztozik a padlásszobán. Kár, hogy mélyen alszanak. Nekik hát nem mondhatja el. Húgai emeletes ágyát a papa kicsit rövidebbre fűrészelte, különben nem fért volna a ferde tető alá. – Semmi gond – mondta. – A Fidula családban

senki sem nő magasra. Nézzétek csak anyátokra és rám.

Igaza van. Máriusz és Ágica a legidősebb testvérei, de még mindig alacsonyabbak, mint papa meg mama. Vagyis a többiek sem cseperednek olyan sebességgel. Szerencsére. Másképp nem férnének el a házban, egyelőre tízen, nemsokára pedig tizenegyen, ha megszületik a kistestvérük.

Flóri feláll az ágyában, és olyan magasra nyújtózik, hogy épp ki tud nézni a tetőablakon. A hold hatalmas, szinte teljesen betölti a látóterét. Kár, hogy a galambdúc nem látszik. Szívesen elmondaná tervét a galamboknak!

Talán, ha most, mezítláb elindulna... Aztán arra gondol, milyen arcot vágna mama, ha látná, hogy a kislánya hálóingben mászkál a kertben. Felsőhajt, visszafekszik az ágyba, magára húzza a takarót. Nincs más választása, várnia kell reggelig.

Flóri Dina és Lina veszekedésére ébred.

– Én tettem ide a ruhámat!

– Nem igaz, mert én!

Minden reggel ez a műsor. Flóri kiszáll az ágyból. A szoba sarkában a mosdónál nedves ronggyal megtörli az arcát, majd sietve felöltözik. Indulás! Kezében egy tiszta hajszalaggal leszalad a lépcsőn, Ágicához. Ő fésüli ki mindennap a húgai haját.

Épp Cilikén, szobatársán a sor. Ágica vad mozdulatokkal keféli Cilike kócos barna haját.

– Ne ilyen erősen! Ez fáj!

Ágica nem törődik a nyafogással. – Vigyáznod kellene, nehogy gubancos legyen a hajad!

Flóri Ágica ágyára telepszik. Papa azt is megkurtította, különben nem férne be a szobába. Miközben a sorára vár, a terv jár a fejében. Elmondja Ágicának? Á, hiszen ő sosem hagyja, hogy befejezze a mondanivalóját. De mikor mondja el és kinek? Hirtelen megvilágosodik. Egyetlen pillanat van, amikor mindenki rá figyelhetne...

Kisvártatva mindenki az asztalnál ül, kivéve Cilikét. Neki nem jut szék, ezért állva várja a reggelit. Mama bejön a zabkásás tállal, és mint mindig, zajongás, láрма tölti be a szobát. Mama kiméri a zabkását, a gyerekek egy merőkanálnyit kapnak a tányérjukra, papa pedig dupla adagot. Flóri közben a papát fürkészi.

Miután mindenki tányérját megtöltötte, mama a fazekat az asztalra helyezi. Egy másodperc csönd után papa imádkozni kezd: – Jövel Jézus...

– Menjünk el együtt a polgármesterhez! – szakítja félbe Flóri reszkető hangon. – Elmondjuk, hogy a papa nem vonulhat be, mert nyolc gyerekről kell gondoskodnia, majdnem kilencről.

Papa szája tátva marad, mama csípőre teszi a kezét, egy pillanatra síri csönd támad. Aztán Máriusz helyeslően bólint. Mama töri meg a csöndet.

– Tetszik Flóri ötlete. Most nem tudunk elmenni, mert vár a gyár vagy az iskola. De este, amikor Máriusz és a papa hazaértek, mindannyian odamegyünk. Megállapodtunk?

– Este zárva van a polgármesteri hivatal – mormogja papa.

Ez azonban a mamát nem érdekli. – Nem baj. Tudjuk, hol lakik a polgármester.

Flóri a galambketrec előtt a hokedlin ülve várja, hogy elinduljanak. Elmeséli a galamboknak, hogy papát behívták katonának, hogy ez képtelenség, és milyen tervet eszelt ki. Kornélia érdeklődik a leginkább. Halkan turbékoolva járkal fel-alá, Júliusz, a férje csak pislog. Máriusz szerint kissé lelassult azóta, mióta nem tartanak repülési versenyeket.

Kár, hogy papa már nem akarja őket versenyeztetni. Máriusz nagyszerűen tud mesélni róla. Júliusz volt a dúc legjobb versenyzője, és egyszer heves viharban repült haza Franciaországból. Máriusz pontosan tudja, mi történt útközben, hogy érzett Júliusz, amikor elveszítette a legjobb barátját.

Flóri már harmadszorra meséli el a tervét a galamboknak, de Máriusznak és a papának még se híre, se hamva. Flóri időnként elsétál az almafáiig, onnan vizslatja a templom toronyóráját, de a mutatók mintha megálltak volna. Még sosem telt ilyen lassan a délután.

Amikor a kismutató végre az ötösré ér, a nagy pedig elhagyta a tizenkettőt, mama kikiabál a konyhából: – Flóri! Te következel. Mosd meg a kezed!

Flóri szíve megdobban. Végre! Itt az idő! Beszalad, felmászik a székre, melyet mama a mosogató elé helyezett. Mama lesikálja kislánya kezét, és ünnepi szalagot köt a hajába. – Vedd fel a vasárnapi cipődet. Ágica kipucolta.

Amikor kész, mama a szobába küldi. Ott ülnek a testvérei az asztalnál, megfésülködve, tiszta kézzel, vasárnapi cipőben.

– Nem mozdulhatunk, míg papa és Máriusz meg nem jöttek – magyarázza Cilike. – Mama fél, hogy összekoszoljuk magunkat.

Flóri körbepillant. Mindenki kifogástalanul fest. Csak Albertkének folyik az orra.

– Megérkeztek! – kiált fel mama. – Indulunk!

A Fidula-gyerekek libasorban járulnak mama elé egy utolsó ellenőrzésre. Mama letörli Albertke orrát, majd kilépnek a házból. A kert fölött a levegőben szárnyak verdesése hallatszik. Máriusz kiengedte a galambokat, mint mindig, amikor este hazajön a gyárból.

Flóri megáll és a madarakat nézi. Először egy kört tesznek a kert fölött, majd eltűnnek a templomtorony irányában.

– Nyomás, Flór! Indulunk!

A kislány a többiek után rohan, ki a kertkapun, az utcára. Mama a papába karol. Papa ünnepi sapkáját és zakóját viseli. Nem volt ideje teljesen ünneplőbe öltözni.

Mama Flórinak nyújtja szabad kezét. – Gyere ide mellém! Hiszen a te ötleted volt!

Flóri dagad a büszkeségtől. Két szökkenéssel mama mellett terem, aki kiadja a jelet az indulásra. A Fidula-gyerekek a polgármester háza felé masíroznak. Az utcán az emberek megtorpannak és utánuk bámulnak. A Fidula család szemlátomást valami különleges akcióra készül.

Mama megáll a polgármester kerítése előtt, majd nagy hasával befordul, és kinyitja a kaput.

– Gyertek! – Papát és Flórit magával húzza a kavicsos ösvényre, a többiek mögöttük totyognak mint a kiskacsák az anyjuk után.

Papa meghúzza a csengőt, a távolból hallatszik a hangja.

– Biztosan hosszú a polgármester folyosója – súgja Flóri mamának.

Mama elmosolyodik és megszorítja kislánya kezét.

Kisvártatva a polgármester szobalánya ajtót nyit. Amikor meglátja Fiduláékat, ijedtében hátrahőköl.

– Szeretnénk beszélni a polgármesterrel – mondja mama határozottan. Maga elé vonja Flórit, mintha a kislánynak azonnal át kellene vennie tőle a szót. A szobalány szótlanul eltűnik, nemsokára pedig megjelenik a polgármester, kezében szalvétával. Meglepetten kapkodja tekintetét a család egyik tagjáról a másikra. – Mit tehetek önökért?

– A férjemet behívták katonának – közli mama. – Csakhogy nem tud bevonulni. Nyolc gyerekünk van, és úton van a kilencedik – fordul oldalra, hogy megmutassa a hasát. Flóri hirtelen kissé elveszettnek érzi magát.

A polgármester végigjártatja tekintetét a gyerekeken. – Látom, de...

Ekkor hangos szárnycsapások hallatszanak, majd Kornélia hirtelen Flóri feje búbján landol. A kislány nem moccan, nehogy elijessze a galambot. Kornélia hangosan turbékol, mintha mondani szeretne valamit a polgármesternek.

A polgármester tágra nyílt szemmel nézi: – A mindenségit!

– Akkor átgondolja? – kérdezi mama.

– Persze, persze, asszonyom – hebegi a polgármester.

Kornélia elrepül, mama pedig sarkon fordul. – Végeztünk! Mehetünk haza.

Minden madár társat választ

1940 február

Júliusz rögtön tud mindent, amikor visszatér a galambházba. Kakastaréj épp a párzási időszak előkészítésével van elfoglalva. Júliusz már odakint érzi az embergyerek feszültségét, aki hűgával rájuk vár a dúcban. Ráadásul az évszak a végéhez közeledik, ez a legrövidebb hónap. Éjszaka fagy, odakint minden élettelen, Júliusz mégis a tolla tövéig érzi, hogy hamarosan beköszönt a tavasz. Bekukucskál az ablaknyíláson, Kakastaréj hűgát méregeti. Nézzenek oda, milyen komolyan áll ott! Roppant lelkes; ez a gyerek derék galambember lesz. Flórinak hívják. Júliusz nem tudja, az emberház többi lakója hogy szólítja egymást. Ez az ifjú azonban gyakran üldögél náluk, így sokszor hallotta a nevét. Júliusz felesége, Kornélia odavan a kislányért.

Kornélia leszáll mellé a platóra, majd rögtön továbbrepül a dúcba, Flóri barna fejbúbjára telepszik. Júliusz a fél lábán utána ugrál és érzi, ahogy Kakastaréj ujjai bezárulnak körülötte.

– Beteszlek egy fészekfülkébe, Júliusz – fordul hozzá Kakastaréj. – Este, ha besötédedik, hozom Kornéliát is.

– Sejtettem! – bűgja Júliusz, és hívja a feleségét. – Még mindig azt hiszik, hogy össze kell szoknunk, Kornélia. Ennyi év házasság után!

Felesége felnevet. – Bosszantó, hogy először egyedül zárnak fészekfülkébe. De légy türelmes, jövök!

Auguszt a következő, Kakastaréj a galamb apja melletti fészekfülkébe helyezi. – De jó, apu, tudunk beszélgetni – lelkenedik Auguszt, mielőtt bezárul az ajtó. Auguszt felesége, Olívia felháborodottan turbékol. – Az emberek miért ütik bele ebbe is az orrukát? Mintha nem tudnánk gondoskodni utódokról!

– Nem olyan meglepő. Az én gyerekeim nagyon értékesek – büszkélkedik Júliusz. – Hiszen bajnok az apjuk.

Mindenki egymás szavába vágva turbékol, míg Kakastaréj bezárja a kettrecet.

A galambok zúgolódva tülekednek az etetővályú körül. – Lehet, hogy bajnok vagy, Júliusz, de átkozottul nagyképű! – rikoltja egy ifjú hím.

Júliusz, sajnos, nem hallja, ki az, különben móresre tanítaná a sihedert. Mágis, mit képzelsz?

Nyílik a fészekfülke, és Júliusz szemtől szemben áll a kis embergyerekkel, akit Flórinak hívnak.

– Jónapot, uram! – köszön a kislány. – A bátyám hozott dohányszárazakat a gyárból. Ebből lehet fészket építeni, amikor szükséges. Mindenesetre leteszek ide egy párat.

Júliusz elégedetten turbékol. – Ez a kislány nagyon illemtudó. A Sapkás jól nevelte.

Kakastaréj és Flóri kislattyognak a helyiségből. A fiúnak le kell hajtania a fejét, hogy átférjen az ajtófélfá alatt.

– Előre is jó éjszakát! – köszön el Flóri, amikor csukódik az ajtó.

Olívia haragja nem csillapodik. – Az rendben, hogy az emberek dolgoznak nekünk, de hogy a szerelmi életünkbe is beleártják magukat...

– Ne izgasd fel magad – csitítja Kornélia, aki Júliusszal szemben foglalt helyet egy rekeszben, hogy láthassák egymást. Kedves tőle. – Tudod, az emberek hogyan készülnek fel a párzási időszakra? Az aztán tényleg nevetséges!

– Ki veled, Kornélia, meséld el! – A galambok egymást túlharsogva turbékolnak.

Júliusz felcsipeget egy kis gabonát a tálkából, melyet Flóri külön neki helyezett a fészekfülkébe. A bezártság bosszantó, az viszont kellemes, hogy az emberek tisztelettudóan bánnak vele. Jól esik neki, hogy Kakastaréj is szeretne fiókákat, mint korábban a Sapkás.

– Kornélia, mesélj! – buzdítja ő is a feleségét. Kornélia szép vörös szemével rákacsint. – Az embereknek nincs tollazatuk, a lelkük mélyén mégis érzik, hogy nemsokára kitavaszdik. – Kornélia vár egy kicsit, körülnéz, mintha meg akarna bizonyosodni róla, hogy mindenki rá figyel. Júliusz elérzékenyülten nézi. Még mindig ő a leggyönyörűbb galambhölgy, akit valaha látott. – Ezért minden tavasszal ünnepet ülnek a párzási időszakban. Karneválnak nevezik. Az emberek, akár csak a galambfiúk és galamblányok, kicsípik magukat az alkalomra. Persze sokkal egyszerűbben, mivel szegényeknek nincsen fénylő tolluk vagy begyük, amit szépen düllesztgetnének. Így hát színes rongyokból ruhát készítenek maguknak, és festéket kennek az arcukra. Elég lökötten néznek ki, de ők rettentően élvezik, végül is miért ne örülhetnének a csórikáim.

Egyes emberek különleges hangszerekkel utánozzák az állatok párzási hangját. Dudálnak, hápognak, és dobolnak összevissza, késő éjszakáig. Vannak, akik énekelnek is, de az többnyire hallgathatatlan.

Akik nem dudálnak vagy hápognak, azok fenékriszálva haladnak libasorban, majd párosával, egymás után eltűnnek a fészekfülkéjükben. Ha szerencsájük van, kilenc hónappal később születik egy kölyök. Nagy ritkán kettő, mint a Sapkáséknál. De az kivételes eset.

– Kilenc hónappal később? – lepődik meg Olívia. – Biztos vagy benne? Nem kelnek ki előbb a tojásból?

Kornélia bólint. – Egészen biztos. És az emberek nem raknak tojást. Kölykeik a nőtények hasában fejlődnek. Nem emlékszel, hogy nézett ki a Sapkás párja múlt tavasszal?

– Mint egy két lábon járó tojás – bújja August. – Nem tudom, hogy jött ki belőle a kicsinye, de most mintha mi sem történt volna, úgy rohangál.

Júliusz elneveti magát. – Mondd el még egyszer, mi történt a polgármesternél! – Kornélia ezt már számtalanszor elmesélte az utóbbi fél évben, a férje azonban tudja, hogy imád sztorizni.

Kornélia fészkelődik és megrázza tollait. – Nos, ismeritek a történetet. Flóritól hallottam, hogy a Sapkást behívták a hadseregbe. De semmiképp sem mehetett. Nem elég, hogy kilenc kölyke van, akikről gondoskodnia kell, de ami sokkal fontosabb: van egy teli galambháza is! Kikértem a legidősebb galambok véleményét, aztán megsúgtam Flórinak a tervünket. Eltartott egy darabig, de végül megértette. Az embercsalád teljes létszámban kivonult a polgármesterhez. Ő a falu főnöke. Mi már korábban odarepültünk. A Sapkás nőténye világosan beszélt, de én már messziről láttam: a fickó nem veszi komolyan. Akkor pedig egy kis hangsúlyt adtam a mondanivalójának.

Júliusz büszkén burukkol: – A történet vége, hogy a Sapkásnak nem kellett laktanyába vonulnia. – Aztán Kornéliához fordul: – Remekül csináltad!

Kornélia oldalra dönti a fejét, és olyan elbűvölően néz rá, hogy Júliusz szíve izzani kezd. Megkezdődött a párvalasztás ideje!